

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
รับที่... ๓๑๕๕
วันที่... ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา... DM: ๒๕๖๕

บันทึกข้อความ

สำนักบริหารกลาง
เลขรับ... ๓๕๙๐
วันที่... ๒๙ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา... ๑๖.๐๕ น.

ส่วนราชการ... กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง โทร. ๔๒๐๙

ที่ กษ ๐๔๐๑/๒/๒๗๕๗

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕

รตสรพีพร
รับที่... ๓๕๐๕
วันที่... ๒๙ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา... ๑๖.๐๕ น.

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สาระสำคัญของผลงานทางเว็บไซต์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล
เลขรับ... ๕๕๑๐
วันที่... ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา... ๑๕.๕๒

๑. ต้นเรื่อง

ตามประกาศกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบบัญชี ระดับเชี่ยวชาญ (กรณีการเลื่อน) รวมจำนวน ๗ ราย นั้น

๒. ข้อเท็จจริง

ผู้ได้รับคัดเลือกฯ ตามประกาศข้างต้น ได้จัดทำเอกสารประกอบการประเมินบุคคลและผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี (นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ) โดยขอเผยแพร่ผลงาน (สรุปสาระสำคัญ) จำนวน ๓ เรื่อง ซึ่งเป็นไปตามหนังสือสำนักบริหารกลาง ที่ กษ ๐๔๐๑/ว ๔๓๖ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕ จำนวน ๒ ราย ได้แก่

๑) นางสาวอรอนงค์ อินจู เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี (นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ) ตำแหน่ง เลขที่ ๘๙๓ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๖

๒) นายสุบรรณ จำปา เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี (นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ) ตำแหน่ง เลขที่ ๑๐๔๔ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๗

๓. กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- ๓.๑ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒
- ๓.๒ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๐๐๖/ว ๑๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๓.๓ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๐๐๖/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔
- ๓.๔ ประกาศ อ.ก.พ.กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. ข้อพิจารณา

เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้แจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลงานของบุคคลในการขอรับการประเมินตามที่สำนักงาน ก.พ. และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด จึงเห็นควรอนุญาตให้เผยแพร่สาระสำคัญของผลงาน จำนวน ๓ เรื่อง ของผู้ได้รับคัดเลือกฯ ทั้ง ๒ รายดังกล่าว ทางเว็บไซต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๕. ข้อเสนอแนะ...

๕. ข้อเสนอแนะ -

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้เผยแพร่สาระสำคัญผลงานของ นางสาวอรอนงค์ อินจู และนายสุบรรณ จำปา ทางเว็บไซต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

(นางสาวมะลิวัลย์ ขอพึงลาภ)
ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล

๒๙ ก.ย. ๒๕๖๕
(นางสาวนิตา เอียงกุชร)
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

- ๐๙/๑๐

๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
(นายอำพนธ์ เวฬุตันติ)
อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๒๙ ก.ย. ๒๕๖๕
(นางรพีพร กลั่นเนียม)
รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

แนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย

โดย นายสุบรรณ จำปา

“ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์” เป็นพืชเศรษฐกิจที่จัดอยู่ในกลุ่มพืชที่ผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศ ผลผลิตที่ได้เกือบทั้งหมดปริมาณร้อยละ 95 ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตอาหารสัตว์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงเป็นพืชอาหารที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อภาคปศุสัตว์โดยเฉพาะไก่เนื้อและสุกร ในระบบห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ต้นน้ำ คือ ผู้จำหน่ายพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้กับเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลางน้ำ คือ สหกรณ์ประเภทการเกษตร กลุ่มผู้ประกอบการค้าผลิตผลการเกษตร และกลุ่มผู้ส่งออก ซึ่งเป็นห่วงโซ่อุปทานกลางน้ำ ทำหน้าที่ในการรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และนำไปขายต่อให้กับโรงงานผลิตอาหารสัตว์หรืออุตสาหกรรมแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นห่วงโซ่อุปทานปลายน้ำ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเสื่อมสภาพได้ง่ายหากเก็บไว้เป็นเวลานานหรือจัดเก็บในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม หรือกรณีการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เมล็ดสดแล้วนำไปอบลดความชื้นเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เมล็ดแห้งโดยไม่ได้ชั่งน้ำหนักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เมล็ดสดก่อนนำไปอบลดความชื้นหรือไม่ได้ชั่งน้ำหนักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เมล็ดแห้งหลังอบลดความชื้นเพื่อนำไปจัดเก็บในคลังสินค้า ดังนั้น ผู้จัดทำผลงานจึงได้จัดทำแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีมีแนวทางในการตรวจสอบธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีสามารถให้คำแนะนำคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและการบันทึกบัญชีธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากตำราวิชาการเกี่ยวกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์การเกษตร มาตรฐานการสอบบัญชี รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับจากการสัมภาษณ์บุคลากรสหกรณ์การเกษตรและสอบถามข้อมูลจากผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ รวมทั้งการสังเกตการณ์กระบวนการรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายของสหกรณ์ที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 สหกรณ์ มาแล้ว ผู้จัดทำผลงานจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อนำมาหาข้อสรุปแล้วนำไปสู่การกำหนดประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต้องกำหนดไว้ในแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย ซึ่งได้ปรึกษาร่วมกับผู้บังคับบัญชาเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดเนื้อหาให้เหมาะสม

สามารถนำไปปฏิบัติได้แล้ว จึงจัดทำแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีมีแนวทางในการตรวจสอบธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด และสามารถให้คำแนะนำคณะกรรมการการดำเนินการสหกรณ์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและการบันทึกบัญชีธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายเป็นแนวทางเดียวกัน

ผลการศึกษา

1. การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย ผลการศึกษาการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายในกระบวนการขั้นตอนการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายของสหกรณ์ที่นำมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 สหกรณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานกิจการของสหกรณ์ งบการเงิน รายงานผลการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี และกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี สัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้สอบบัญชี และสังเกตวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงานในการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการรวบรวมผลิตผล พบปัจจัยเสี่ยง จำนวน 7 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ บันทึกรายการซื้อผลิตผลไม่ตรงตามรายการซื้อที่ได้รับอนุมัติ ซื้อผลิตผลโดยไม่ผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ บันทึกรายการซื้อผลิตผลไม่ครบถ้วน บันทึกรายการซื้อผลิตผลไม่ตรงงวดบัญชีรายการผลิตผล ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนจะรับเข้าคลัง ผู้รับผลิตผลมีความรู้/ประสบการณ์ไม่เพียงพอเกี่ยวกับผลิตผลที่ซื้อ และมีการรับผลิตผลแต่ไม่บันทึกเพิ่มสินค้าในทะเบียนคุมสินค้า

1.2 ด้านการจำหน่ายผลิตผล พบปัจจัยเสี่ยง จำนวน 13 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ บันทึกการขายสินค้าไม่ครบถ้วนไม่ถูกต้องตามรายการจ่ายสินค้าออกจากคลังสินค้า ขายผลิตผลเชื่อโดยไม่จัดทำสัญญาซื้อขายผลิตผลและไม่เรียกหลักประกัน ขายผลิตผลเชื่อให้กับบุคคลภายนอก ขายผลิตผลเชื่อเกินกว่าวงเงิน บันทึกบัญชีขายผลิตผลไม่ตรงกับวันที่ขายผลิตผล บันทึกลูกหนี้ค่าผลิตผลไม่ถูกต้องตรงกับยอดขายผลิตผลในใบชั่งน้ำหนัก/ ใบส่งมอบผลิตผล ไม่มีการยืนยันยอดลูกหนี้ค่าผลิตผล มีลูกหนี้ผลิตผลค้างนาน ไม่มีการติดตามการรับชำระหนี้ตามระยะเวลาการให้เครดิต ประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้ค่าผลิตผลไม่เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ การตัดจำหน่ายหนี้สูญลูกหนี้ค่าผลิตผลไม่เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญในหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่เพียงพอ และไม่มีการตรวจนับผลิตผลเปรียบเทียบกับทะเบียนคุมสินค้า

1.3 ด้านสินค้าคงเหลือและต้นทุนขาย พบปัจจัยเสี่ยง จำนวน 8 ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ บันทึกต้นทุนขายไม่ถูกต้องไม่ครบถ้วนและไม่ตรงตามงวดบัญชี รายการผลิตผลถูกจัดเก็บไม่เหมาะสมทำให้ผลิตผลเสียหาย มีการตัดสินค้าออกจากคลังสินค้าเนื่องจากขาดหายโดยไม่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ

ไม่มีการทำประกันภัยผลิตผล ผลิตผลไม่มีอยู่จริงหรือผลิตผลขาด/เกินบัญชี การลดหย่อนผลิตผลขาดบัญชี และการตัดผลิตผลขาดบัญชีไม่ถูกต้อง ไม่มีการตรวจนับผลิตผลเปรียบเทียบกับทะเบียนคุมสินค้า และเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่เพียงพอ

2. ผลการศึกษาการจัดทำแผนการสอบบัญชีโดยรวม

การกำหนดวิธีการตรวจสอบเรื่องสำคัญต้องระวัง คือ ลูกหนี้ค่าผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีมีอยู่จริงและสิทธิเรียกร้องเป็นของสหกรณ์ ผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีมีอยู่จริงและเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ ลูกหนี้ค่าผลิตผลแสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ ผลิตผลคงเหลือการแสดงราคา/มูลค่าถูกต้อง การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้น และการตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และการลดหย่อนผลิตผลและการตัดผลิตผลขาดบัญชีเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

3. ผลการศึกษาการจัดทำแนวการสอบบัญชีธุรกิจรวบรวมผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย

3.1 ช่วงเวลาการตรวจสอบ แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ การสอบบัญชีระหว่างปี และการสอบบัญชีประจำปี ผู้สอบบัญชีต้องระบุให้ชัดเจนว่าแนวการสอบบัญชีที่กำหนดนั้นเป็นการกำหนดขึ้น เพื่อการสอบบัญชีระหว่างปี หรือการสอบบัญชีประจำปี

3.2 วิธีการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีต้องใช้ข้อมูลหรือรายละเอียดจากแผนการสอบบัญชีโดยรวม เพื่อวางแผนและกำหนดขอบเขตวิธีการตรวจสอบแต่ละเรื่องในรายละเอียด ทั้งนี้วิธีการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีกำหนดในแนวการสอบบัญชีต้องสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบแต่ละเรื่อง และเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียนนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ดังนี้

3.2.1 การทดสอบการควบคุมธุรกิจรวบรวมผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เพื่อทราบประสิทธิภาพของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย จึงกำหนดวิธีการทดสอบการควบคุม ดังนี้

ประเภทรายการ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	วิธีทดสอบการควบคุม
การบริหารงานทั่วไป 1. การกำหนดแผนงาน	1. กำหนดแผน/เป้าหมาย การดำเนินธุรกิจ	1. สอบทานว่ามีการกำหนดแผนงาน/ เป้าหมายการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผล
2. การแบ่งแยกหน้าที่ ความรับผิดชอบ	1. การแบ่งแยกหน้าที่ความ รับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ รวบรวมผลิตผล เจ้าหน้าที่ การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชี	1. สังเกตการณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวบรวมผลิตผล เจ้าหน้าที่การเงิน และ เจ้าหน้าที่บัญชีว่ามีการแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบตามที่กำหนด

ประเภทรายการ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	วิธีทดสอบการควบคุม
วงจรรายจ่าย 3. การซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1. ประกาศราคาซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2. ตรวจสอบคุณภาพและชั่งน้ำหนักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3. ซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4. จ่ายชำระค่าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 5. บันทึกรายการบัญชี 6. บันทึกทะเบียนผลิตผล 7. เก็บรักษาผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1. สอบทานว่ามีการกำหนดราคาซื้อผลิตผลแต่ละประเภทและแต่ละคุณภาพ 2. สอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการตรวจสอบคุณภาพและชั่งน้ำหนักผลิตผลที่ซื้อและการลงลายมือชื่อในเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ใบตรวจสอบคุณภาพ/ใบชั่งน้ำหนัก) 3. สอบทานราคาซื้อที่ใช้ในการคำนวณค่าผลิตผลในเอกสารการซื้อผลิตผล (ใบรับสินค้า) ตรงกับราคาซื้อผลิตผลที่กำหนด 4. สอบทานการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินค่าผลิตผลโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด 5. สอบทานการลงลายมือชื่อผู้รับเงินค่าผลิตผลในเอกสารการจ่ายเงิน (ใบเบิกเงิน) กรณีซื้อเป็นเงินสด 6. สอบทานว่ามีการจัดทำทะเบียนคุมผลิตผลเป็นปัจจุบัน 7. สังเกตการณ์ความเหมาะสมของวิธีการและสถานที่เก็บรักษาผลิตผล 8. สอบทานว่ามีการประกันภัยผลิตผลและสถานที่เก็บรักษาผลิตผล

ประเภทรายการ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	วิธีทดสอบการควบคุม
วงจรรายได้ 4. การขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1. ขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2. บันทึกบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3. บันทึกทะเบียนคุมผลิตผล 4. รับชำระหนี้ค่าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 5. รับรายได้เฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6. จ่ายค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 7. การบันทึกรายการบัญชี	1. สอบทานการพิจารณาอนุมัติวงเงินซื้อขายผลิตผลให้ผู้ซื้อแต่ละรายโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด 2. สอบทานการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบสัญญาขายผลิตผลเงินเชื่อและหลักประกันของผู้ซื้อที่ได้รับอนุมัติวงเงินขายเชื่อ 3. สอบทานว่ามีการกำหนดราคาขายผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ละความชื้น 4. สอบทานเอกสารการขายผลิตผลเป็นเงินสดและเงินเชื่อ (ใบรับเงินขายสินค้า/ใบกำกับสินค้า) มีการเรียงลำดับเลขที่ไว้ล่วงหน้า 5. สอบทานราคาขายที่ใช้คำนวณในเอกสารการขายผลิตผลตรงกับราคาขายที่กำหนด 6. สอบทานการลงลายมือชื่อผู้รับมอบผลิตผลของผู้ซื้อในเอกสารการขายผลิตผลเป็นเงินเชื่อ (ใบกำกับสินค้า) 7. สอบทานว่ามีการจัดทำบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลและทะเบียนคุมผลิตผลเป็นปัจจุบัน 8. สอบทานเอกสารการรับเงิน (ใบเสร็จรับเงิน) มีการเรียงลำดับเลขที่ไว้ล่วงหน้า 9. สอบทานการรับชำระหนี้ค่าผลิตผลจากลูกหนี้แต่ละรายเป็นไปตามกำหนดสัญญาและระเบียบที่สหกรณ์กำหนด 10. สอบทานการลงลายมือชื่อผู้รับชำระหนี้ค่าผลิตผลและรายได้ค่าปรับลูกหนี้การค้า

ประเภทรายการ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	วิธีทดสอบการควบคุม
		ค่าผลิตผลในเอกสารการรับเงิน (ใบเสร็จรับเงิน) และมีการบันทึกบัญชีย่อย ลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลเป็นปัจจุบัน 11. สอบทานว่ามีการทดสอบการคำนวณรายได้ค่าปรับลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด 12. สอบถามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการติดตามเร่งรัดการชำระหนี้ค่าผลิตผล 13. สอบทานการลงลายมือชื่อผู้รับเงินรายได้เฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผลในเอกสารการรับเงิน 14. สอบทานการอนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผลโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด 15. สอบทานการลงลายมือชื่อผู้รับเงินและประทับตรา “จ่ายเงินแล้ว” ในเอกสารการจ่ายเงินค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผล
ลูกหนี้การค้า ค่าผลิตผล 5. การตั้งค่าเผื่อนี้ สงสัยจะสูญ	1. ประมาณการค่าเผื่อนี้ สงสัยจะสูญลูกหนี้ค่าผลิตผล ตามระเบียบที่นายทะเบียน สหกรณ์กำหนด 2. บันทึกรายการบัญชี	1. สอบทานประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะ สูญลูกหนี้ ค่าผลิตผลและรายได้ค่าปรับ ลูกหนี้ค่าผลิตผลค้างรับ ณ วันสิ้นปี เป็นไป ตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
6. การตัดจำหน่าย หนี้สูญ	1. ปฏิบัติให้เป็นไปตาม ระเบียบที่นายทะเบียน สหกรณ์กำหนด 2. บันทึกรายการบัญชี	1. สอบทานการตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นไป ตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

ประเภทรายการ	กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	วิธีทดสอบการควบคุม
เครื่องจักรและ อุปกรณ์ 7. การควบคุมดูแลงาน และอุปกรณ์รวบรวม ผลิตผล	1. คำนวณค่าเสื่อมราคา สินทรัพย์ 2. บันทึกรายการบัญชี 3. ตรวจสอบสภาพงาน 4. ทดสอบการใช้อุปกรณ์ รวบรวมผลิตผล	1. สอบทานว่ามีการคำนวณค่าเสื่อมราคา งานและอุปกรณ์รวบรวมผลิตผลเป็นไปตาม ระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด 2. สอบทานการตรวจสอบสภาพงานจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง (รายงานผลการ ตรวจสอบสภาพงาน) 3. ทดสอบการใช้อุปกรณ์รวบรวมผลิตผล เอกสารที่เกี่ยวข้อง (รายงานผลการทดสอบ การใช้อุปกรณ์รวบรวมผลิตผล)
8. ผลิตผลข้าวโพด เลี้ยงสัตว์คงเหลือ	1. ตรวจสอบผลิตผลข้าวโพด เลี้ยงสัตว์คงเหลือ 2. แต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบผลิตผลคงเหลือ	1. สอบทานใบตรวจนับผลิตผลคงเหลือ มีการเรียงลำดับเลขที่ 2. สอบทานว่ามีการตรวจนับผลิตผล คงเหลือ ณ วันสิ้นปี 3. สอบทานมติที่ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาลดหย่อน ผลิตผลขาดบัญชีเป็นไปตามระเบียบที่ นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
9. ผลิตผลข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ 9.1 ขาด/เกินบัญชี 9.2 ยึดตามสภาพ 9.3 เสื่อมสภาพ	1. การตัดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่ นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด 2. บันทึกรายการบัญชี 3. ทดสอบอัตราการยึดตัว ตามสภาพของข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ 4. คำนวณต้นทุนขาย	1. สอบทานการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับผลิตผลขาด/เกิน ยึดตัว ตามสภาพหรือเสื่อมสภาพ รวมทั้งการตัด ผลิตผลขาดบัญชีเป็นไปตามระเบียบที่ นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด 2. สอบทานการทดสอบอัตราการยึดตัวตาม สภาพของผลิตผลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ใบซึ่งทดสอบน้ำหนักผลิตผลหรือรายงาน การทดสอบอัตราการยึดตัวตามสภาพของ ผลิตผล) 3. สอบทานความสมเหตุสมผลของค่าใช้จ่าย ที่เป็นต้นทุนขายจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 การตรวจสอบเนื้อหาสาระธุรกิจรวบรวมผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
วงจรรายจ่าย (ซื้อผลิตผลและเจ้าหน้าที่การค้าค่าผลิตผล) 1. รายการเกิดขึ้นจริง และบันทึกรายการบัญชีหรือเปิดเผยไว้ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. ตรวจสอบเอกสารการซื้อผลิตผลเป็นเงินสด การบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดและสมุดซื้อผลิตผล รวมทั้งการผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป และทะเบียนคุมผลิตผล 2. ตรวจสอบเอกสารรายจ่ายเฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผล การบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด รวมทั้งการผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
2. การแสดงราคา/มูลค่าถูกต้องตรงตามรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดขึ้น	1. เปรียบเทียบยอดซื้อผลิตผลในรอบระยะเวลาบัญชีจากสมุดซื้อผลิตผลกับสมุดแยกประเภททั่วไป กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 2. ตรวจสอบยอดซื้อผลิตผล ณ วันสิ้นปีบัญชี 3. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคาและอุปกรณ์รวบรวมผลิตผลเป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด.
3. การแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. สอบทานการแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงินและรายละเอียดประกอบงบการเงินเป็นไปตามคู่มือการจัดทำงบการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด
วงจรรายได้ (ขายผลิตผลและลูกหนี้การค้าค่าผลิตผล) 1. ลูกหนี้ค่าผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีมีอยู่จริง และสิทธิเรียกร้องเป็นของสหกรณ์	1. ทดสอบยอดบัญชีลูกหนี้ค่าผลิตผล ดังนี้ 1.1 ตรวจสอบรายการยอดยกมาของบัญชีลูกหนี้ค่าผลิตผลและบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระดาษทำการปีก่อน 1.2 ตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งที่มาและจำนวนเงินที่บันทึกลงในบัญชีแยกประเภทลูกหนี้ค่าผลิตผล และบัญชีที่เกี่ยวข้อง 1.3 ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องของงบวิเคราะห์อายุหนี้

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
	- ยอดรวมบัญชีลูกหนี้ค่าผลิตภัณฑ์ในบัญชีวิเคราะห์อายุหนี้ถูกต้องตรงกับยอดรวมในบัญชีย่อยลูกหนี้ค่าผลิตภัณฑ์รายตัว และยอดรวมในบัญชีแยกประเภทลูกหนี้ค่าผลิตภัณฑ์ - ทดสอบความสอดคล้องของรายการข้อมูลในบัญชีวิเคราะห์อายุหนี้กับบัญชีย่อยลูกหนี้ค่าผลิตภัณฑ์รายตัว 2. สอบทานหนี้โดยขอยืนยันยอด (ตอบกลับทุกกรณี/ตอบกลับเฉพาะกรณีมีข้อแตกต่าง) 2.1 ตรวจสอบยอดคงเหลือลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์ ณ วันสิ้นปีบัญชีของลูกหนี้ที่สอบทานกับบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์ 2.2 จัดส่งหนังสือขอยืนยันยอดเองทางไปรษณีย์และให้ส่งกลับมายังสำนักงานของผู้สอบบัญชีโดยตรง 2.3 กรณีได้รับหนังสือขอคำยืนยันยอดส่งกลับมา - เนื่องจากไม่มีผู้รับ หรือย้ายที่อยู่ให้ติดต่อสหกรณ์เพื่อขอที่อยู่ใหม่แล้วนำส่งหนังสือขอคำยืนยันยอดอีกครั้ง - ลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์รายใดปฏิเสธหนี้ให้ติดตามเพื่อจัดให้มีการจัดทำบันทึกถ้อยคำการสอบทานหนี้ หรือมีข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 2.4 กรณีไม่ได้รับหนังสือขอยืนยันยอดตอบกลับมา (ยืนยันยอดแบบตอบกลับทุกกรณี) ให้ตรวจสอบการรับชำระหนี้จากลูกหนี้รายดังกล่าวภายหลังวันที่ในงบการเงิน หรือตรวจเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการขายผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อของลูกหนี้รายดังกล่าว หรือ 3. สอบทานหนี้กับสมาชิก/บุคคลภายนอกโดยตรง 3.1 ตรวจสอบยอดคงเหลือลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์ ณ วันสิ้นปีบัญชีของลูกหนี้ที่สอบทานกับบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์ 3.2 เปรียบเทียบยอดคงเหลือลูกหนี้การค้าค่าผลิตภัณฑ์ ณ วันสิ้นปีบัญชีของลูกหนี้ที่สอบทานกับหลักฐานขอสมาชิก/บุคคลภายนอก กรณีมีข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
2. รายการเกิดขึ้นจริง และบันทึก รายการบัญชีหรือเปิดเผยไว้ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่ นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. ตรวจสอบเอกสารการขายผลิตผลเป็นเงินสดและ เงินเชื่อ การบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดและสมุดขายผลิตผล รวมทั้งการผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป บัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตผล และทะเบียนคุมผลิตผล 2. ตรวจสอบเอกสารการรับชำระหนี้ค่าผลิตผล และรายได้ ค่าปรับลูกหนี้การค้าค่าผลิตผล การบันทึกบัญชีในสมุด เงินสด รวมทั้งการผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภท ทั่วไป และบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตผล
	3. ตรวจสอบเอกสารรายได้เฉพาะธุรกิจรวบรวมผลิตผล การบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด รวมทั้งการผ่านรายการไป สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. แสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะเรียกเก็บ ได้ถูกต้องตรงตามรอบระยะเวลาบัญชีที่ เกิดขึ้น เป็นไปตามระเบียบและ คำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าค่าผลิตผล คงเหลือและรายได้ค่าปรับลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลค้างรับ ปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อนเพื่อพิจารณารายการ ผิดปกติ 2. เปรียบเทียบยอดขายผลิตผลในรอบระยะเวลาบัญชีจาก สมุดขายผลิตผลกับสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป กรณีพบ ข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 3. เปรียบเทียบบัญชีย่อยลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีบัญชีกับสมุดแยกประเภททั่วไป กรณีพบ ข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 4. วิเคราะห์รายละเอียดลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลคงเหลือ ปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อนเพื่อพิจารณารายการ ผิดปกติ 5. ตรวจสอบยอดขายผลิตผล ณ วันสิ้นปีบัญชี 6. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีรายได้ ค่าปรับลูกหนี้การค้าค่าผลิตผลเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์ กำหนด

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
	7. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคาและอุปกรณ์รวบรวมผลผลิตเป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
4. ประเมินการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญไว้ในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นและการตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้การค้าค่าผลผลิต รวมทั้งรายได้ค่าปรับลูกหนี้การค้าค่าผลผลิตค้างรับ ณ วันสิ้นปีบัญชีเป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด 2. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
5. การแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงินและรายละเอียดประกอบงบการเงิน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. สอบทานการแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงินและรายละเอียดประกอบงบการเงินเป็นไปตามคู่มือการจัดทำงบการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด 2. สอบทานการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เกี่ยวกับนโยบายการบัญชี และส่วนขยายความในงบการเงิน (1) การประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้การค้าค่าผลผลิต (2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาและอุปกรณ์รวบรวมผลผลิต (3) มติที่ประชุมใหญ่ที่อนุมัติในกรณีให้ตัดจำหน่ายหนี้สูญ
ผลิตผลคงเหลือและต้นทุนขาย 1. ผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีมีอยู่จริงและเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์	1. วางแผนเข้าสังเกตการณ์การตรวจนับผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีบัญชี โดย 1.1 สอบถามเกี่ยวกับสถานที่การเก็บรักษาผลิตผลของสหกรณ์ กรณีสหกรณ์เก็บรักษาผลิตผลไว้กับบุคคลภายนอกให้วางแผนเข้าสังเกตการณ์การตรวจนับผลิตผลหรือทำหนังสือขอคำยืนยันยอด 1.2 พิจารณาความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจนับผลิตผล

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
	2. สังเกตการณ์การตรวจนับผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปี และทดสอบการตรวจนับผลิตผล โดยเปรียบเทียบผลการตรวจนับของผู้สังเกตการณ์กับใบตรวจนับผลิตผลคงเหลือของสหกรณ์ 3. กรณีสังเกตการณ์การตรวจนับผลิตผลคงเหลือก่อนหรือหลังวันสิ้นปีบัญชีให้กระทบหาปริมาณผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีบัญชี โดยตรวจสอบเอกสารการซื้อ - ขายผลิตผลระหว่างวันที่ตรวจนับถึงวันสิ้นปีบัญชี 4. ทดสอบการคำนวณปริมาณผลิตผลคงเหลือ ณ วันสิ้นปีบัญชีตามทะเบียนคุมผลิตผลกับใบตรวจนับผลิตผล กรณีพบข้อแตกต่างแสดงเป็นผลิตผลขาด/เกินบัญชี และให้ค้นหาสาเหตุ 5. เปรียบเทียบยอดรวมผลิตผลคงเหลือกับยอดรวมขายผลิตผลและยอดรวมซื้อผลิตผลปีปัจจุบัน เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลโดยคำนึงถึงข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจและสภาพเศรษฐกิจ 6. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของผลิตผลคงเหลือของปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อนเพื่อพิจารณารายการผิดปกติ
2. รายการเกิดขึ้นจริง และบันทึกรายการบัญชีหรือเปิดเผยไว้ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. ตรวจสอบเอกสารการจ่ายค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตผล การบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด รวมทั้งการผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. การแสดงราคา/มูลค่าถูกต้องตรงตามรอบระยะเวลาที่เกิดขึ้น รวมถึงการลดหย่อนผลิตผลและการตัดผลิตผลขาดบัญชีเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนขายผลิตผลปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อนเพื่อพิจารณารายการผิดปกติ 2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรขั้นต้นธุรกิจ รวบรวมผลิตผลปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อน

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
	3. ทดสอบการตีราคาและวิธีการคำนวณราคาทุนผลิตผลคงเหลือสภาพปกติและผลิตผลเสื่อมสภาพ ณ วันสิ้นปีบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด รวมทั้งมีการปฏิบัติโดยสม่ำเสมอเช่นเดียวกับปีก่อน 4. ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบการบันทึกบัญชีการลดหย่อนผลิตผลขาดบัญชีและการตัดผลิตผลขาดบัญชีเป็นไปตามระเบียบและคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
4. การแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงินและรายละเอียดประกอบงบการเงิน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	1. สอบทานการแสดงรายการ การจัดประเภทรายการในงบการเงิน และรายละเอียดประกอบงบการเงินเป็นไปตามคู่มือการจัดทำงบการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด 2. สอบทานการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เกี่ยวกับนโยบายการบัญชี และส่วนขยายความในงบการเงิน (1) การตีราคาและวิธีการคำนวณราคาทุนผลิตผล (2) การลดหย่อนผลิตผลขาดบัญชี (3) ผลิตผลขาดบัญชี และค่าเผื่อผลิตผลขาดบัญชี

4. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

ผู้จัดทำผลงาน ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบคุณภาพข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ วิธีการวัดความชื้นของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการหักลดน้ำหนักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความชื้นจากสำนักงานการค้าภายในจังหวัดและพิจารณาเปรียบเทียบเกณฑ์การหักลดน้ำหนักที่หน่วยงานราชการกำหนดกับเกณฑ์ที่สหกรณ์ได้มีการทดสอบขึ้นเองด้วยวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งต้องวิเคราะห์โอกาสของการแสดงรายการข้อมูลผิดพลาดในกระบวนการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสหกรณ์ เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีการหมุนเวียนมาทำหน้าที่ในการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตรวจสอบคุณภาพข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวัดความชื้นของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งจ่ายเงินให้กับสมาชิกที่นำผลิตผลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาจำหน่ายจากเงินยืมทวงตรง การจัดทำเอกสารใบชั่งน้ำหนักมีโอกาสมิผิดพลาด ประกอบผู้จัดทำผลงานต้องศึกษาความรู้ ทฤษฎี มาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีหลายฉบับ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ/คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผล

ข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอเหมาะสมต่อการแสดงความเห็นต่องบการเงิน และได้ความมั่นใจอย่างมีเหตุผลว่างการเงินแสดงสาระสำคัญอย่างถูกต้องไม่ละเว้นการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ และเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

5. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำกัดการเข้าถึงสหกรณ์การเกษตร ทำให้ผู้จัดทำผลงานต้องใช้เวลาและเครื่องมือในการสัมภาษณ์บุคลากรสหกรณ์การเกษตรและสอบถามความคิดเห็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ ผ่านทางโทรศัพท์ หรือ Application Line รวมทั้งการสังเกตการณ์ขั้นตอนกระบวนการรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ ผ่านวิดีโอคอล (Video Call) และลงพื้นที่ในภายหลัง เพื่อให้ทราบขั้นตอนรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย การควบคุมภายในของสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เพื่อจัดทำแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ผู้สอบบัญชีควรศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เพื่อให้สามารถตรวจสอบบัญชีได้ เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด และเขียนรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการควบคุมภายในของสหกรณ์ให้เหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น

6.2 สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย จำเป็นต้องศึกษากฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการหักลดน้ำหนักเมล็ดข่าวโพตเลี้ยงสัตว์ที่มีความชื้นที่หน่วยงานราชการกำหนดให้เข้าใจ เพื่อเตรียมการก่อนการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลข่าวโพตเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง

6.3 เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลิตผลทางการเกษตรชนิดอื่น ๆ เพิ่มขึ้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะได้พัฒนาแนวทางการสอบบัญชีสหกรณ์ธุรกิจรวบรวมผลิตผลทางการเกษตรชนิดอื่น ๆ เพิ่มขึ้นต่อไป

แนวทางการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์

กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่

โดย นายสุบรรณ จำปา

สหกรณ์ออมทรัพย์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีจำนวน 89 แห่ง ให้บริการสมาชิกด้านเงินรับฝาก จำนวน 212,480 คน มีมูลค่าการให้บริการด้านเงินรับฝาก จำนวน 47,057.07 ล้านบาท เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 27 แห่ง ให้บริการสมาชิกด้านเงินรับฝาก จำนวน 86,482 คน มีมูลค่าการให้บริการด้านเงินรับฝาก จำนวน 17,954.59 ล้านบาท ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มาจากเงินรับฝากของสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์อื่น และบุคคลภายนอก จำนวน 31,535.12 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.67 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น ซึ่งมีอยู่จำนวน 83,717.46 ล้านบาท เนื่องจากสหกรณ์มีทุนดำเนินงานส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝากและให้บริการด้านเงินรับฝากให้กับสมาชิกเป็นจำนวนมาก สหกรณ์จึงใช้โปรแกรมระบบบัญชีมาช่วยในการประมวลผลข้อมูลทางการเงินและเพื่อให้บริการสมาชิกรวดเร็วยิ่งขึ้น รายงานทางการเงินบางอย่างไม่ได้จัดพิมพ์เอกสารรายงานหรือจัดพิมพ์เฉพาะข้อมูลสรุปเท่านั้น ประกอบกับบางสหกรณ์ได้ดำเนินการรับฝากเงินและการถอนเงินรับฝากผ่านเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine (ATM) ของธนาคารพาณิชย์ โดยเชื่อมโยงกับระบบเงินรับฝากของสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากที่เหมาะสมเพียงพอ

ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากตำราวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการรับฝากเงินของธนาคาร สหกรณ์ออมทรัพย์ การบริหารความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับจากการสอบถามบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งการสังเกตการณ์กระบวนการเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มาแล้ว ผู้จัดทำผลงานจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ เพื่อนำมาหาข้อสรุปแล้วนำไปสู่การกำหนดประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต้องกำหนดไว้ในแนวทางการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งได้ปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดเนื้อหาให้เหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้แล้ว จึงจัดทำแนวทางการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางให้สหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดการควบคุมภายใน การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และหน่วยงาน

อื่นที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ ตลอดจนการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยง 8 ด้าน

1.1 สภาพแวดล้อมของสหกรณ์

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
1. ด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม	1. สหกรณ์จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์ 2. สหกรณ์จัดทำประกาศของสหกรณ์เรื่องประมวลจริยธรรมของสหกรณ์ พ.ศ. 2564 ขึ้นถือใช้ควบคุมการปฏิบัติงาน	1. สหกรณ์จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์ 2. สหกรณ์กำหนดระเบียบสหกรณ์ว่าด้วยเจ้าหน้าที่และข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน พ.ศ. 2554 ขึ้นถือใช้ควบคุมการปฏิบัติงาน	1. สหกรณ์จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์ 2. สหกรณ์จัดทำประกาศของสหกรณ์เรื่องประมวลจริยธรรมของสหกรณ์ พ.ศ. 2558 ขึ้นถือใช้ควบคุมการปฏิบัติงาน
2. ด้านปรัชญาและรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการ	1. สหกรณ์จัดทำแผนการควบคุมภายในด้านเงินรับฝาก และจัดทำแบบประเมินการควบคุมภายในเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดกิจกรรมควบคุมการปฏิบัติงานด้านเงินรับฝาก	1. สหกรณ์จัดทำแผนการควบคุมภายในด้านเงินรับฝาก และจัดทำแบบประเมินการควบคุมภายในเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดกิจกรรมควบคุมการปฏิบัติงานด้านเงินรับฝาก	1. สหกรณ์จัดทำแผนการควบคุมภายในด้านเงินรับฝาก และจัดทำแบบประเมินการควบคุมภายในเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดกิจกรรมควบคุมการปฏิบัติงานด้านเงินรับฝาก
3. ด้านโครงสร้างของสหกรณ์	1. สหกรณ์จัดแบ่งโครงสร้างตามหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดระเบียบว่าด้วย	1. สหกรณ์จัดแบ่งโครงสร้างตามหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดระเบียบว่าด้วย	1. สหกรณ์จัดแบ่งโครงสร้างตามหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดระเบียบว่าด้วย

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2564 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 2. เจ้าหน้าที่การเงินของสหกรณ์ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสหกรณ์ดำเนินการรับฝากเงินและการถอนเงินรับฝากผ่านเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine ของธนาคารพาณิชย์	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2554 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 2. เจ้าหน้าที่การเงินของสหกรณ์ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสหกรณ์ดำเนินการรับฝากเงินและการถอนเงินรับฝากผ่านเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine ของธนาคารพาณิชย์	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2558 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
4. กำหนดระดับความเสี่ยงที่สหกรณ์ยอมรับได้	1. สหกรณ์มีการกำหนดระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับต่ำ	1. สหกรณ์มีการกำหนดระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับต่ำ	1. สหกรณ์มีการกำหนดระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับต่ำ
5. การกำกับดูแลของคณะกรรมการ	1. สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการควบคุมภายในและจัดการความเสี่ยง	1. สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการควบคุมภายในและจัดการความเสี่ยง	1. สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการควบคุมภายในและจัดการความเสี่ยง
6. ด้านการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ	1. มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร	1. มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร	1. มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร
7. มาตรฐานและวิธีปฏิบัติงาน	1. สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์	1. สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินฝากออมทรัพย์และ	1. สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินฝากออมทรัพย์และ

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	อื่น พ.ศ. 2560, ระเบียบว่าด้วยการ รับฝากเงินจากสมาคม ฌาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2562 และ ระเบียบว่าด้วยการ รับฝากเงินจากสมาชิก พ.ศ. 2564 เป็น แนวทางในการ ปฏิบัติงาน	ประจำ พ.ศ. 2546 เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงาน	ประจำ พ.ศ. 2549 เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงาน
วัตถุประสงค์การควบคุมภายใน	1. เพื่อให้ข้อมูลทาง บัญชี การเงินถูกต้อง เชื่อถือได้ 2. เพื่อป้องกันทรัพย์สิน จากการทุจริตผิดพลาด และมีการควบคุมการ ใช้ทรัพย์สินให้เกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่ 3. เพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ 4. เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานเป็นไปตาม นโยบายที่กำหนดไว้	1. เพื่อให้ข้อมูลทาง บัญชี การเงินถูกต้อง เชื่อถือได้ 2. เพื่อป้องกันทรัพย์สิน จากการทุจริตผิดพลาด และมีการควบคุมการ ใช้ทรัพย์สินให้เกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่	1. เพื่อให้ข้อมูลทาง บัญชี การเงินถูกต้อง เชื่อถือได้ 2. เพื่อป้องกันทรัพย์สิน จากการทุจริตผิดพลาด และมีการควบคุมการ ใช้ทรัพย์สินให้เกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่

1.3 ระบุความเสี่ยง/การบ่งชี้เหตุการณ์

1.3.1 ด้านบริหาร

ระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์	สทหรณ์ที่ 1	สทหรณ์ที่ 2	สทหรณ์ที่ 3
1. ความเสี่ยงที่จะทำให้ การดำเนินธุรกิจไม่มี ประสิทธิภาพและไม่มี ประสิทธิผล	1. คณะกรรมการมี วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการติดตามผล การดำเนินงานที่ มอบหมาย แต่สทหรณ์ ไม่มีการสับเปลี่ยน ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเงิน รับฝากเป็นครั้งคราว ซึ่งมีความเสี่ยงทำให้ไม่ มีการ สอบทานงานทำ ให้การปฏิบัติงาน ผิดพลาด 2. สทหรณ์มีการ ประเมินการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ การนำระบบ ATM มา ใช้ในสทหรณ์ แต่ไม่มี การพิจารณาถึง ผลกระทบที่อาจจะ เกิดขึ้นต่อระบบการ ควบคุมภายใน ซึ่งมี ความเสี่ยงที่จะทำให้ การปฏิบัติงานไม่มี ประสิทธิภาพและ ทำงานผิดพลาด	1. คณะกรรมการมี วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการติดตามผล การดำเนินงานที่ มอบหมาย แต่สทหรณ์ ไม่มีการสับเปลี่ยน ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเงิน รับฝากเป็นครั้งคราว ซึ่งมีความเสี่ยงทำให้ไม่ มีการ สอบทานงานทำ ให้การปฏิบัติงาน ผิดพลาด 2. สทหรณ์มีการ ประเมินการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ การนำระบบ ATM มา ใช้ในสทหรณ์ แต่ไม่มี การพิจารณาถึง ผลกระทบที่อาจจะ เกิดขึ้นต่อระบบการ ควบคุมภายใน ซึ่งมี ความเสี่ยงที่จะทำให้ การปฏิบัติงานไม่มี ประสิทธิภาพและ ทำงานผิดพลาด	1. คณะกรรมการมี วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการติดตามผล การดำเนินงานที่ มอบหมาย แต่สทหรณ์ ไม่มีการสับเปลี่ยน ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเงิน รับฝากเป็นครั้งคราว ซึ่งมีความเสี่ยงทำให้ไม่ มีการ สอบทานงานทำ ให้การปฏิบัติงานผิดพลาด 2. มีการตรวจสอบ คอมพิวเตอร์โดย หน่วยงานภายใน สทหรณ์หรือผู้ตรวจสอบ ภายนอกเป็นครั้งคราว เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ ความเสี่ยงด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ อาจเกิดผิดพลาดขึ้นได้

ระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	3. สหกรณ์มีการสื่อสารให้พนักงานสหกรณ์แต่ยังไม่ครบทุกคนทราบเกี่ยวกับวิธีการควบคุมจากการนำระบบ ATM มาใช้ในสหกรณ์ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ 4. มีการตรวจสอบคอมพิวเตอร์โดยหน่วยงานภายในสหกรณ์หรือผู้ตรวจสอบภายนอกเป็นครั้งคราวเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจเกิดผิดพลาดขึ้นได้	3. สหกรณ์มีการสื่อสารให้พนักงานสหกรณ์แต่ยังไม่ครบทุกคนทราบเกี่ยวกับวิธีการควบคุมจากการนำระบบ ATM มาใช้ในสหกรณ์ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ 4. มีการตรวจสอบคอมพิวเตอร์โดยหน่วยงานภายในสหกรณ์หรือผู้ตรวจสอบภายนอกเป็นครั้งคราวเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจเกิดผิดพลาดขึ้นได้	

2.3.2 ด้านบัญชี

ระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
1. ความเสี่ยงด้านการรายงานไม่น่าเชื่อถือ	1. สหกรณ์มีแผนการอบรมตามความต้องการของพนักงานสหกรณ์บางคนทำให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์บางคนยังขาดความรู้และ	1. สหกรณ์มีแผนการอบรมตามความต้องการของพนักงานสหกรณ์บางคนทำให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์บางคนยังขาดความรู้และ	1.เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่รับฝากเงินเป็นคนเดียวกับผู้บันทึกบัญชี ย่อยเงินรับฝากและผู้เก็บรักษาเงินเป็นครั้งคราว ซึ่งมีความเสี่ยงที่

ระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้าน รับฝากเงินและการถอน เงินรับฝากผ่านเครื่องรับ จ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine (ATM) ของ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมี ความเสี่ยงที่จะทำให้ การแสดงรายการ ในงบการเงินไม่ถูกต้อง 2. เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ รับฝากเงินเป็นคน เดียวกับผู้บันทึกบัญชี ย่อยเงินรับฝากและ ผู้เก็บรักษาเงินเป็นครั้ง คราว ซึ่งมีความเสี่ยงที่ จะทำให้ งบการเงิน แสดงรายการขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็น สาระสำคัญ 3. สหกรณ์รับฝากเงิน โดยโอนผ่านธนาคาร ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำ การบันทึกบัญชี ย้อนหลัง ทำให้เกิด ความผิดพลาดได้ 4. สหกรณ์มีการ สอบทานหรือยืนยัน ความมีอยู่จริงของ	ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้าน รับฝากเงินและการถอน เงินรับฝากผ่านเครื่องรับ จ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine (ATM) ของ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมี ความเสี่ยงที่จะทำให้ การแสดงรายการ ในงบการเงินไม่ถูกต้อง 2. เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ รับฝากเงินเป็นคน เดียวกับผู้บันทึกบัญชี ย่อยเงินรับฝากและ ผู้เก็บรักษาเงินเป็นครั้ง คราว ซึ่งมีความเสี่ยงที่ จะทำให้ งบการเงิน แสดงรายการขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็น สาระสำคัญ 3. สหกรณ์รับฝากเงิน โดยโอนผ่านธนาคาร ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำ การบันทึกบัญชี ย้อนหลัง ทำให้เกิด ความผิดพลาดได้ 4. สหกรณ์ปฏิบัติตาม มาตรฐานขั้นต่ำในการ ควบคุมภายในและการ	จะทำให้การจัดทำ งบการเงิน แสดง รายการขัดต่อ ข้อเท็จจริงอันเป็น สาระสำคัญ 2. สหกรณ์รับฝากเงิน โดยโอนผ่านธนาคาร ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำ การบันทึกบัญชี ย้อนหลัง ทำให้เกิด ความผิดพลาดได้ 3. สหกรณ์มีการ สอบทานหรือยืนยัน ความมีอยู่จริงของ รายการบัญชีเงินรับฝาก ที่ไม่เคลื่อนไหวเป็น เวลานานไม่เป็นประจำ สม่ำเสมอ ซึ่งมีความ เสี่ยงที่จะทำให้ งบการเงินแสดงรายการ ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็น สาระสำคัญ 4. สหกรณ์ปฏิบัติตาม มาตรฐานขั้นต่ำในการ ควบคุมภายในและการ รักษาความปลอดภัย สำหรับสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรที่ใช้ โปรแกรมระบบบัญชี คอมพิวเตอร์มา

ระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	รายการบัญชีเงินรับฝากที่ไม่เคลื่อนไหวเป็นเวลานาน ไม่เป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้งบการเงินแสดงรายการขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ 5. สหกรณ์ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัยสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาประมวลผลข้อมูล พ.ศ. 2553 แต่พนักงานสหกรณ์รัฐห้สผู้ใช้งานและรหัสผ่าน เนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนรหัสผ่าน เปิดโปรแกรมระบบเงินรับฝากพร้อมใช้งานตลอดเวลา และมีสิทธิ์ในการเรียกคืนข้อมูลซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้งบการเงินแสดงรายการขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ	ภายในและการรักษาความปลอดภัยสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาประมวลผลข้อมูล พ.ศ. 2553 แต่พนักงานสหกรณ์รัฐห้สผู้ใช้งานและรหัสผ่าน เนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนรหัสผ่าน เปิดโปรแกรมระบบเงินรับฝากพร้อมใช้งานตลอดเวลา และมีสิทธิ์ในการเรียกคืนข้อมูลซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้งบการเงินแสดงรายการขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ	ประมวลผลข้อมูล พ.ศ. 2553 แต่พนักงานสหกรณ์รัฐห้สผู้ใช้งานและรหัสผ่าน เนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนรหัสผ่าน เปิดโปรแกรมระบบเงินรับฝากพร้อมใช้งานตลอดเวลา และมีสิทธิ์ในการเรียกคืนข้อมูลซึ่งมีความเสี่ยงที่จะทำให้งบการเงินแสดงรายการขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

2.4 ด้านการประเมินความเสี่ยง

ผลการศึกษาการประเมินความเสี่ยงแบบภาพรวมความเสี่ยงการให้บริการด้านเงินรับฝากของสหกรณ์ จำนวน 3 สหกรณ์ ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ พบว่ากิจกรรมควบคุมของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวทางการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากที่ดี ตามแนวคิดของ COSO แต่การให้ความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่เป็นประจำสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้ผลการประเมินความเสี่ยงมีค่าลำดับคะแนนอยู่ในลำดับคะแนน 16-21 เป็นผลให้มีผลระดับค่าความเสี่ยงสูง เป็นระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ควรกำหนดวิธีการตอบสนองความเสี่ยงแบบ Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง กำหนดกิจกรรมควบคุม โดยยึดหลักการควบคุมภายในที่ดีตามแนวคิดของ COSO ได้แก่ การควบคุมด้านบริหาร และการควบคุมด้านบัญชี ทั้งนี้ ควรพิจารณากำหนดกิจกรรมควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เพื่อให้สหกรณ์ที่ให้บริการด้านเงินรับฝากสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการกำหนดระบบการควบคุมภายในที่ดี มีความโปร่งใส เพิ่มความเชื่อมั่นแก่สมาชิกสหกรณ์ และสามารถจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินที่ครบถ้วน เชื่อถือได้ ตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด สามารถสะท้อนข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์เกี่ยวกับเงินรับฝากได้อย่างถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง

2.5 วิธีตอบสนองความเสี่ยง

วิธีตอบสนองความเสี่ยง	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
วิธีตอบสนองความเสี่ยง	Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง	Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง	Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง

2.6 กิจกรรมควบคุมการให้บริการด้านเงินรับฝากของสหกรณ์

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
1. การเปิดบัญชีเงินฝาก	1. สหกรณ์ให้สมาชิกจัดทำบัตรตัวอย่างลายมือชื่อผู้ฝากเงิน 2. สหกรณ์จัดทำสมุดคู่บัญชีเงินรับฝากให้สมาชิกในการเปิดบัญชีแต่ละประเภท	1. สหกรณ์ให้สมาชิกจัดทำบัตรตัวอย่างลายมือชื่อผู้ฝากเงิน 2. สหกรณ์จัดทำสมุดคู่บัญชีเงินรับฝากให้สมาชิกในการเปิดบัญชีแต่ละประเภท	1. สหกรณ์ให้สมาชิกจัดทำบัตรตัวอย่างลายมือชื่อผู้ฝากเงิน 2. สหกรณ์จัดทำสมุดคู่บัญชีเงินรับฝากให้สมาชิกในการเปิดบัญชีแต่ละประเภท

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	3. สหกรณ์ ประทับตราสหกรณ์ ในสมุดคู่บัญชี เงินรับฝากทุกครั้ง 4. ผู้จัดการลงลายมือ ชื่อกำกับในสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากทุกครั้ง 5. สหกรณ์จัดทำ ทะเบียนคุมสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากไว้ เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน 6. สหกรณ์ให้เจ้าของ บัญชีเป็นผู้จัดทำใบส่ง เงินฝากและลงลายมือ ชื่อของตนเองตาม บัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 7. สหกรณ์มีการตรวจสอบ จำนวนเงินชั้นต่ำที่ ขอเปิดบัญชีเงินฝาก เป็นไปตามระเบียบฯ	3. สหกรณ์ ประทับตราสหกรณ์ ในสมุดคู่บัญชี เงินรับฝากทุกครั้ง 4. ผู้จัดการลงลายมือ ชื่อกำกับในสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากทุกครั้ง 5. สหกรณ์จัดทำ ทะเบียนคุมสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากไว้ เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน 6. สหกรณ์ให้เจ้าของ บัญชีเป็นผู้จัดทำใบส่ง เงินฝากและลงลายมือ ชื่อของตนเองตาม บัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 7. สหกรณ์มีการตรวจสอบ จำนวนเงินชั้นต่ำที่ ขอเปิดบัญชีเงินฝาก เป็นไปตามระเบียบฯ	3. สหกรณ์ ประทับตราสหกรณ์ ในสมุดคู่บัญชี เงินรับฝากทุกครั้ง 4. ผู้จัดการลงลายมือ ชื่อกำกับในสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากทุกครั้ง 5. สหกรณ์จัดทำ ทะเบียนคุมสมุด คู่บัญชีเงินรับฝากไว้ เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน 6. สหกรณ์ให้เจ้าของ บัญชีเป็นผู้จัดทำใบส่ง เงินฝากและลงลายมือ ชื่อของตนเองตาม บัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 7. สหกรณ์มีการตรวจสอบ จำนวนเงินชั้นต่ำที่ ขอเปิดบัญชีเงินฝาก เป็นไปตามระเบียบฯ
2. การรับฝากเงิน	1. สหกรณ์มีการ แบ่งแยกหน้าที่ด้าน การอนุมัติการรับเงิน รับฝาก การเก็บรักษา เงินสด และกระทบ ยอดเงินสดและ เงินรับฝาก	1. สหกรณ์มีการ แบ่งแยกหน้าที่ด้าน การอนุมัติการรับเงิน รับฝาก การเก็บรักษา เงินสด และกระทบ ยอดเงินสดและ เงินรับฝาก	1. สหกรณ์มีการ แบ่งแยกหน้าที่ด้าน การอนุมัติการรับเงิน รับฝาก การเก็บรักษา เงินสด และกระทบ ยอดเงินสดและ เงินรับฝาก

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	2. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีลงลายมือชื่อผู้ฝากเงินและผู้รับเงินในใบส่งเงินฝาก แล้วบันทึกรายการฝากเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝาก และบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝาก 3. สหกรณ์จัดทำบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากแต่ละประเภทเป็นปัจจุบัน	2. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีลงลายมือชื่อผู้ฝากเงินและผู้รับเงินในใบส่งเงินฝาก แล้วบันทึกรายการฝากเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝาก และบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝาก 3. สหกรณ์จัดทำบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากแต่ละประเภทเป็นปัจจุบัน	2. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีลงลายมือชื่อผู้ฝากเงินและผู้รับเงินในใบส่งเงินฝาก แล้วบันทึกรายการฝากเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝาก และบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝาก 3. สหกรณ์จัดทำบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากแต่ละประเภทเป็นปัจจุบัน
3. การจ่ายคืนเงินรับฝาก	1. สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ด้านการอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก การเก็บรักษาเงินสด และกระทบยอดเงินสดและเงินรับฝาก 2. สหกรณ์กำหนดให้การถอนเงินฝากกระทำที่สำนักงานสหกรณ์ และในระหว่างเวลาทำการของสหกรณ์เท่านั้น	1. สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ด้านการอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก การเก็บรักษาเงินสด และกระทบยอดเงินสดและเงินรับฝาก 2. สหกรณ์กำหนดให้การถอนเงินฝากกระทำที่สำนักงานสหกรณ์ และในระหว่างเวลาทำการของสหกรณ์เท่านั้น	1. สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ด้านการอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก การเก็บรักษาเงินสด และกระทบยอดเงินสดและเงินรับฝาก 2. สหกรณ์กำหนดให้การถอนเงินฝากกระทำที่สำนักงานสหกรณ์ และในระหว่างเวลาทำการของสหกรณ์เท่านั้น

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	3. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีเป็นผู้จัดทำใบถอนเงินฝากและลงลายมือชื่อของตนเองตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 4. สหกรณ์มีการตรวจสอบลายมือชื่อผู้ถอนเงินในใบถอนเงินฝากกับบัตรตัวอย่างลายมือชื่อให้ตรงกันทุกครั้ง 5. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีจัดทำใบมอบฉันทะทุกครั้งที่เจ้าของบัญชีไม่สามารถมาทำการถอนเงินฝากด้วยตนเอง 6. สหกรณ์มีการตรวจสอบบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากเงื่อนไขการถอนเงินฝากแต่ละประเภทก่อนเสนอเพื่ออนุมัติ 7. สหกรณ์มีการอนุมัติถอนเงินฝากและดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์	3. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีเป็นผู้จัดทำใบถอนเงินฝากและลงลายมือชื่อของตนเองตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 4. สหกรณ์มีการตรวจสอบลายมือชื่อผู้ถอนเงินในใบถอนเงินฝากกับบัตรตัวอย่างลายมือชื่อให้ตรงกันทุกครั้ง 5. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีจัดทำใบมอบฉันทะทุกครั้งที่เจ้าของบัญชีไม่สามารถมาทำการถอนเงินฝากด้วยตนเอง 6. สหกรณ์มีการตรวจสอบบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากเงื่อนไขการถอนเงินฝากแต่ละประเภทก่อนเสนอเพื่ออนุมัติ 7. สหกรณ์มีการอนุมัติถอนเงินฝากและดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์	3. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีเป็นผู้จัดทำใบถอนเงินฝากและลงลายมือชื่อของตนเองตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 4. สหกรณ์มีการตรวจสอบลายมือชื่อผู้ถอนเงินในใบถอนเงินฝากกับบัตรตัวอย่างลายมือชื่อให้ตรงกันทุกครั้ง 5. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีจัดทำใบมอบฉันทะทุกครั้งที่เจ้าของบัญชีไม่สามารถมาทำการถอนเงินฝากด้วยตนเอง 6. สหกรณ์มีการตรวจสอบบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากเงื่อนไขการถอนเงินฝากแต่ละประเภทก่อนเสนอเพื่ออนุมัติ 7. สหกรณ์มีการอนุมัติถอนเงินฝากและดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดโดยผู้มีอำนาจและเป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	8. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีมีการลงลายมือชื่อผู้ถอนเงินและผู้จ่ายเงินในใบถอนเงินฝาก บันทึกการถอนเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝากและบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่รับฝาก 9. สหกรณ์มีการกำหนดวงเงินและผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก 10. สหกรณ์มีมาตรการป้องกันและเก็บรักษาสมุดเช็คธนาคารที่ยังไม่ได้ใช้และตรายางชื่อผู้มีอำนาจลงนาม 11. สหกรณ์มีการกำหนดให้มีอำนาจลงนามมากกว่าหนึ่งคนร่วมกันลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย 12. สหกรณ์มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายคืนเงินฝากก่อนการลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย	8. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีมีการลงลายมือชื่อผู้ถอนเงินและผู้จ่ายเงินในใบถอนเงินฝาก บันทึกการถอนเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝากและบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่รับฝาก 9. สหกรณ์มีการกำหนดวงเงินและผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก 10. สหกรณ์มีมาตรการป้องกันและเก็บรักษาสมุดเช็คธนาคารที่ยังไม่ได้ใช้และตรายางชื่อผู้มีอำนาจลงนาม 11. สหกรณ์มีการกำหนดให้มีอำนาจลงนามมากกว่าหนึ่งคนร่วมกันลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย 12. สหกรณ์มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายคืนเงินฝากก่อนการลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย	8. สหกรณ์ให้เจ้าของบัญชีมีการลงลายมือชื่อผู้ถอนเงินและผู้จ่ายเงินในใบถอนเงินฝาก บันทึกการถอนเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝากและบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่รับฝาก 9. สหกรณ์มีการกำหนดวงเงินและผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายคืนเงินรับฝาก 10. สหกรณ์มีมาตรการป้องกันและเก็บรักษาสมุดเช็คธนาคารที่ยังไม่ได้ใช้และตรายางชื่อผู้มีอำนาจลงนาม 11. สหกรณ์มีการกำหนดให้มีอำนาจลงนามมากกว่าหนึ่งคนร่วมกันลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย 12. สหกรณ์มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายคืนเงินฝากก่อนการลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	13. สหกรณ์มีการกำหนดให้การจ่ายคืนเงินรับฝากโดยการโอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	13. สหกรณ์มีการกำหนดให้การจ่ายคืนเงินรับฝากโดยการโอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	13. สหกรณ์มีการกำหนดให้การจ่ายคืนเงินรับฝากโดยการโอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ
4. การจ่ายดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก	1. สหกรณ์จัดทำประกาศการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการสหกรณ์ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสหกรณ์ 2. การคำนวณดอกเบี้ยเงินรับฝากแต่ละประเภทในอัตราที่กำหนดตามระเบียบ 3. มีการบันทึกดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทเมื่อถึงกำหนดในบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝาก 4. มีการเปรียบเทียบยอดรวมดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องตรงตามสมุดบัญชีแยกประเภท กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ	1. สหกรณ์จัดทำประกาศการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการสหกรณ์ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสหกรณ์ 2. การคำนวณดอกเบี้ยเงินรับฝากแต่ละประเภทในอัตราที่กำหนดตามระเบียบ 3. มีการบันทึกดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทเมื่อถึงกำหนดในบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝาก 4. มีการเปรียบเทียบยอดรวมดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องตรงตามสมุดบัญชีแยกประเภท กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ	1. สหกรณ์จัดทำประกาศการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการสหกรณ์ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสหกรณ์ 2. การคำนวณดอกเบี้ยเงินรับฝากแต่ละประเภทในอัตราที่กำหนดตามระเบียบ 3. มีการบันทึกดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทเมื่อถึงกำหนดในบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝาก 4. มีการเปรียบเทียบยอดรวมดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องตรงตามสมุดบัญชีแยกประเภท กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ

กิจกรรมควบคุม	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
5. การปิดบัญชีเงินฝาก	1. เจ้าของบัญชีจัดทำใบถอนเงินฝากและระบุว่า “เพื่อปิดบัญชี” สมาชิกลงลายมือชื่อตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 2. มีการยกเลิกสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิก	1. เจ้าของบัญชีจัดทำใบถอนเงินฝากและระบุว่า “เพื่อปิดบัญชี” สมาชิกลงลายมือชื่อตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 2. มีการยกเลิกสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิก	1. เจ้าของบัญชีจัดทำใบถอนเงินฝากและระบุว่า “เพื่อปิดบัญชี” สมาชิกลงลายมือชื่อตามบัตรตัวอย่างลายมือชื่อ 2. มีการยกเลิกสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิก
6. เจ้าหนี้เงินรับฝากคงเหลือ	1. มีการเปรียบเทียบยอดรวมบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องกับบัญชีแยกประเภททั่วไปอย่างสม่ำเสมอ กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 2. ไม่มีการเก็บรักษาสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิกไว้ที่สหกรณ์	1. มีการเปรียบเทียบยอดรวมบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องกับบัญชีแยกประเภททั่วไปอย่างสม่ำเสมอ กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 2. ไม่มีการเก็บรักษาสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิกไว้ที่สหกรณ์	1. มีการเปรียบเทียบยอดรวมบัญชีย่อยเจ้าหนี้เงินรับฝากแต่ละประเภทให้ถูกต้องกับบัญชีแยกประเภททั่วไปอย่างสม่ำเสมอ กรณีพบข้อแตกต่างให้ค้นหาสาเหตุ 2. ไม่มีการเก็บรักษาสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิกไว้ที่สหกรณ์

2.7 สารสนเทศและการสื่อสาร

สารสนเทศและการสื่อสาร	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อสังเกต/ความเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	1. ยังไม่มีการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อสังเกต/ความเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือแจ้งให้ทุกคนใน	1. ยังไม่มีการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อสังเกต/ความเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือแจ้งให้ทุกคนใน	1. ยังไม่มีการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อสังเกต/ความเสี่ยงด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือแจ้งให้ทุกคนใน

สารสนเทศและการสื่อสาร	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	สหกรณ์ได้ทราบถึง ข้อสังเกต/ความเสี่ยงที่ มีผลกระทบต่อการ ดำเนินงานการ ให้บริการด้าน เงินรับฝาก	สหกรณ์ได้ทราบถึง ข้อสังเกต/ความเสี่ยงที่ มีผลกระทบต่อการ ดำเนินงานการ ให้บริการด้าน เงินรับฝาก	สหกรณ์ได้ทราบถึง ข้อสังเกต/ความเสี่ยงที่ มีผลกระทบต่อการ ดำเนินงานการ ให้บริการด้าน เงินรับฝาก

2.8 การติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล	สหกรณ์ที่ 1	สหกรณ์ที่ 2	สหกรณ์ที่ 3
	1. สหกรณ์มีการ เปรียบเทียบแผนและ ผลการดำเนินงาน การให้บริการ ด้านเงินรับฝากต่อที่ ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการเป็นประจำ ทุกเดือน 2. สหกรณ์มีการจัดทำ แผนการควบคุมภายใน เพื่อตรวจสอบการ ปฏิบัติตามระบบการ ควบคุมภายใน ตาม แนวคิด COSO รวมทั้งให้ ข้อมูลทางการเงิน การ บัญชีถูกต้องและเชื่อถือได้ และป้องกันทรัพย์สินจาก การปฏิบัติงานผิดพลาด และมีการใช้ทรัพย์สินให้ เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่	1. สหกรณ์มีการ เปรียบเทียบแผนและ ผลการดำเนินงาน การให้บริการ ด้านเงินรับฝากต่อที่ ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการเป็นประจำ ทุกเดือน 2. สหกรณ์มีการจัดทำ แผนการควบคุมภายใน เพื่อตรวจสอบการ ปฏิบัติตามระบบการ ควบคุมภายใน ตาม แนวคิด COSO รวมทั้งให้ ข้อมูลทางการเงิน การ บัญชีถูกต้องและเชื่อถือได้ และป้องกันทรัพย์สินจาก การปฏิบัติงานผิดพลาด และมีการใช้ทรัพย์สินให้ เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่	1. สหกรณ์มีการ เปรียบเทียบแผนและ ผลการดำเนินงาน การให้บริการ ด้านเงินรับฝากต่อที่ ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการเป็นประจำ ทุกเดือน 2. สหกรณ์มีการจัดทำ แผนการควบคุมภายใน เพื่อตรวจสอบการ ปฏิบัติตามระบบการ ควบคุมภายใน ตาม แนวคิด COSO รวมทั้งให้ ข้อมูลทางการเงิน การ บัญชีถูกต้องและเชื่อถือได้ และป้องกันทรัพย์สินจาก การปฏิบัติงานผิดพลาด และมีการใช้ทรัพย์สินให้ เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

3. แนวทางการควบคุมภายในด้านเงินรับฝากของสหกรณ์

จากผลการศึกษาองค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน ของสหกรณ์ที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 สหกรณ์ พบว่า สหกรณ์ได้มีการกำหนดกิจกรรมควบคุมภายในที่ดีด้านเงินรับฝากของสหกรณ์อ้อมทรัพย์ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO และสหกรณ์ให้ความสำคัญของระบบการควบคุมภายในสามารถช่วยป้องกัน ดูแล และรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ให้ปลอดภัย ไม่รั่วไหล สิ้นเปลืองและสูญหาย ตลอดจนการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ทั้งนี้ กิจกรรมการควบคุมภายใน จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านบริหาร (Administrative Control)

สหกรณ์ควรกำหนดให้มีข้อกำหนดวิธีปฏิบัติที่ดีด้านเงินรับฝากขึ้นถือใช้เป็นแนวทางในการควบคุมด้านการบริหาร ได้ดังนี้

(1) สหกรณ์ควรกำหนดประกาศเรื่องจรรยาบรรณของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ รวมทั้ง กำหนดแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อตระหนักว่าในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบมีข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติใดบ้างที่ต้องยึดถืออย่างเคร่งครัดเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งสื่อสารให้คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังนี้

(1.1) คณะกรรมการดำเนินการควรเสริมสร้างกระบวนการกำกับที่ดี (Good Governance) และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (Transparency) รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมของสหกรณ์ที่มุ่งเน้นความสำคัญของความซื่อสัตย์และจริยธรรม รวมทั้งทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีและกำหนดนโยบาย ข้อบังคับ และการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีสม่ำเสมอ ตลอดจนจัดให้มีช่องทางการรับเรื่องราวร้องทุกข์ เช่น กลุ่มไลน์คณะกรรมการดำเนินการ ไปรษณีย์ เว็บไซต์ของสหกรณ์ และตู้แสดงความคิดเห็น รวมทั้ง ประกาศให้คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการทราบและตระหนักความสำคัญต่อคุณค่าของความซื่อตรงและจริยธรรม

(1.2) สหกรณ์ควรกำหนดระเบียบว่าด้วยเจ้าหน้าที่และข้อบังคับในการทำงานเพื่อกำหนดวินัยและโทษทางวินัยสำหรับบุคคลที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากสหกรณ์ รวมถึงกระบวนการสื่อสารในเรื่องการกระทำความผิดโดยเจตนาของคณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินของสหกรณ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินทุกคนควรรับทราบถึงบทลงโทษทางวินัยที่เกิดขึ้นหากมีการกระทำทุจริต รวมทั้ง ทักเตือนอย่างแรงกล้าของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการในการ

ต่อต้านการทุจริต ตลอดจนกำหนดให้มีกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการเป็นประจำทุกไตรมาสตามมาตรฐานที่พึงปฏิบัติที่สหกรณ์กำหนดไว้

(1.3) สหกรณ์ควรกำหนดให้การทุจริตในสหกรณ์เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายการฟอกเงิน เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ในกรณีการทุจริตจะส่งผลเสียหายต่อสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์ สหกรณ์บางแห่งมีสมาชิกจำนวนมาก การทุจริตในสหกรณ์จึงเสมือนเป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย ที่ผ่านมามีผู้ที่ทุจริตในสหกรณ์มักถูกดำเนินคดีแพ่ง เมื่อสิ้นสุดคดีสหกรณ์จะดำเนินการบังคับคดี กรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชดเชยค่าเสียหาย และจะพบอยู่เสมอว่ามูลค่าทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับคดีมีเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นเพราะผู้กระทำความผิดโยกย้ายทรัพย์สินไปก่อนที่จะคดีจะถึงที่สุด หากมีการกำหนดให้การทุจริตในสหกรณ์เป็นฐานความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน จะทำให้คนที่คิดจะทุจริตเกิดการยับยั้งชั่งใจ และการทุจริตจะลดน้อยลงได้

(2) สหกรณ์ควรกำหนดกลยุทธ์องค์กรในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้เรื่องพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม, ข้อบังคับของสหกรณ์, ระเบียบของสหกรณ์, ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านเงินรับฝาก โดยจัดประชุมการฝึกอบรมความรู้แก่คณะกรรมการของสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและให้เห็นความสำคัญรวมถึงประโยชน์ของการวางระบบการควบคุมภายใน และปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ได้ โดยมีการจัดอบรมความรู้อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(3) สหกรณ์ควรจัดให้มีคู่มือในการปฏิบัติงานธุรกิจเงินรับฝาก และโดยเฉพาะคู่มือการจัดทำเอกสารด้านฐานข้อมูลที่เป็น ได้แก่ โครงสร้างฐานข้อมูล (Data Structure) หรือพจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการอธิบายงานหรือสอนงาน ในกรณีที่เปลี่ยนเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์หรือสับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบใหม่จะสามารถศึกษาทำงานของตนได้จากคู่มือการปฏิบัติงาน

(4) สหกรณ์ควรมีการกำหนดมาตรฐานหรือข้อกำหนดในการว่าจ้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่เหมาะสม โดยเน้นถึงการศึกษา ประสบการณ์ ความซื่อสัตย์และจริยธรรมตามระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนด รวมทั้ง มีการตรวจสอบประวัติ รวมถึงการตรวจสอบประวัติการก่ออาชญากรรมหรือการกระทำความผิดทางด้านจรรยาบรรณ สำหรับตำแหน่งที่สำคัญ ๆ และสหกรณ์ควรมีการลงโทษทางวินัยและแก้ไขปัญหามิเมื่อมีการไม่ปฏิบัติตามนโยบายหรือข้อกำหนดด้านจริยธรรม

(5) สหกรณ์ควรกำหนดประกาศเกี่ยวกับนโยบายความเป็นส่วนตัวสำหรับคณะกรรมการดำเนินการ/เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์/สมาชิกและสมาชิกสมทบและผู้ตรวจสอบกิจการที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

(6) สหกรณ์ควรกำหนดประกาศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

(7) สหกรณ์มีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่การเงิน โดยกำหนดวงเงินขั้นสูงที่เจ้าหน้าที่การเงินสามารถจ่ายเงินรับฝากคืนได้ เช่น เจ้าหน้าที่การเงินมีอำนาจอนุมัติให้สมาชิกถอนคืนเงินรับฝากได้ จำนวน 50,000.00 บาท หัวหน้าการเงิน มีอำนาจอนุมัติให้สมาชิกถอนคืนเงินรับฝากได้ จำนวน 50,001.00 – 99,999.00 บาท ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติให้สมาชิกถอนคืนเงินรับฝากได้ จำนวนตั้งแต่ 100,000.00 บาท ขึ้นไป เป็นต้น

(8) สหกรณ์ควรมีการควบคุมเข้าถึงสารสนเทศ (Access Control) โดยผู้ดูแลระบบจะอนุญาตให้ผู้ใช้งานเข้าถึงระบบสารสนเทศที่ต้องการใช้งานได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้รับผิดชอบ หรือเจ้าของข้อมูลหรือเจ้าของระบบตามความจำเป็นต่อการใช้งาน และผู้ดูแลระบบต้องกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลและระบบข้อมูลให้เหมาะสมกับการใช้งานของผู้ใช้งาน และหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศ รวมทั้งมีการทบทวนสิทธิ์การเข้าถึงอย่างสม่ำเสมอ และมอบอำนาจให้เป็นไปตามการบริหารจัดการการเข้าถึงของผู้ใช้งาน (User Access Management) ที่กำหนดไว้

3.2 กิจกรรมควบคุมภายในด้านการบัญชี

สหกรณ์ควรกำหนดแนวปฏิบัติและติดตามการจัดทำบัญชีของสหกรณ์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 65 และมาตรา 66 รวมทั้งให้เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 เพื่อลดข้อสังเกตหรือความเสี่ยงของระบบการควบคุมภายใน และควรให้ความสำคัญในการนำประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการงานบัญชีของสหกรณ์ โดยกำหนดให้มีการนำรายงานข้อมูลบัญชีทางการเงินและข้อมูลบัญชีบริหารงานจากเทคโนโลยีสารสนเทศเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการประจำเดือน เช่น

(1) รายงานกระแสเงินสด เพื่อนำข้อมูลทางบัญชีมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ได้ทราบถึงสภาพคล่องในการดำเนินงาน และประเมินวางแผนการใช้จ่ายเงินของสหกรณ์ได้

รวมทั้ง ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ และสามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์อื่นได้

(2) รายงานผลการดำเนินงานเทียบแผนการปฏิบัติงานรายไตรมาส รายงานภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน CAMELS Analysis เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ได้ทราบถึงคุณภาพของสินทรัพย์ที่นำไปลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่สหกรณ์อย่างไร เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์สามารถใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อการวางแผนการควบคุมการประเมินผลและตัดสินใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรของสหกรณ์

4. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

ผู้จัดทำผลงาน ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของกระบวนการเงินรับฝากผ่านเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ Automatic Teller Machine (ATM) ของธนาคารพาณิชย์ โดยเชื่อมโยงกับระบบเงินรับฝากของสหกรณ์ รวมทั้งศึกษาวิธีการควบคุมภายในของการปฏิบัติงานด้วยคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคำสั่งงานคอมพิวเตอร์ การประมวลผลข้อมูล เพื่อพิจารณาระบบการควบคุมภายในที่ดี ทั้งนี้ ผู้จัดทำผลงานต้องศึกษาความรู้ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านเงินรับฝาก และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และกฎหมาย ระเบียบ/คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ และระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการควบคุมภายในที่ดีด้านเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์

5. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้จัดทำผลงานต้องพิจารณาผลกระทบของระบบการควบคุมภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เกี่ยวกับการป้อนข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การรายงานทางการเงิน ระบบบัญชีและการควบคุมภายใน เนื่องจากข้อมูลถูกจัดเก็บในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ทำให้ไม่มีหลักฐานการติดตามการบันทึกรายการ และรายงานทางการเงินบางอย่างไม่ได้จัดพิมพ์เอกสารรายงานหรือจัดพิมพ์เฉพาะข้อมูลสรุปเท่านั้น อาจทำให้ไม่มีรายงานจากการประมวลผลที่สามารถมองเห็นด้วยสายตา ส่งผลทำให้ต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการควบคุมภายใน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่ทำหน้าที่ให้บริการด้านเงินรับฝาก จำเป็นต้องศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านเงินรับฝากที่หน่วยงานราชการกำหนด ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ รวมทั้งการควบคุมภายในที่ดีให้เข้าใจ เพื่อลดการเกิด

ข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ รวมทั้งป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นของสหกรณ์ได้

6.2 การจัดทำบัญชีด้านเงินรับฝาก มีความซับซ้อน มีโอกาสผิดพลาดสูง เจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เพื่อให้บริการเงินแสดงรายการด้านเงินรับฝากถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีและระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

6.3 ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีใช้เป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ และประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนและกำหนดวิธีการตรวจสอบบัญชีได้อย่างเหมาะสม

**แนวทางการพัฒนาผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี
ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7
โดย นายสุบรรณ จำปา**

ตามที่สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ประกาศใช้มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (Thai Standard on Quality Control 1 หรือ TSQC 1) ผู้สอบบัญชีต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี โดยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีพันธกิจในการตรวจสอบบัญชีและควบคุมคุณภาพการสอบบัญชีสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จึงได้ออกประกาศกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี พ.ศ. 2563 และได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการงานสอบบัญชี ปีงบประมาณ 2565 กำหนดให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอบทานการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ผู้จัดทำผลงาน จึงมีความสนใจที่จะเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน เรื่องแนวทางการพัฒนาผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 เพื่อรองรับประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ 28/2564 เรื่อง มาตรฐานการบริหารคุณภาพ ฉบับที่ 2 การสอบทานคุณภาพงาน ซึ่งกำหนดขอบเขตมาตรฐานการบริหารคุณภาพเกี่ยวกับการแต่งตั้งและคุณสมบัติของผู้สอบทานคุณภาพงาน และความรับผิดชอบของผู้สอบทานคุณภาพงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและการจัดทำเอกสารหลักฐานการสอบทานคุณภาพงาน ซึ่งจะมีการถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2566 และเพื่อให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน อันจะเกิดประโยชน์ให้งานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือและได้รับความมั่นใจจากผู้ไ้รายงานทางการเงินและผู้เกี่ยวข้อง

1. บทวิเคราะห์

ข้อมูลจากระบบทะเบียนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร Online กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ณ วันที่ 31 มกราคม 2565 สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีจำนวน 1,571 แห่ง มอบหมายให้ผู้สอบบัญชีภาครัฐตรวจสอบ จำนวน 1,319 แห่ง มอบหมายให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือบุคคลอื่นตรวจสอบสหกรณ์ จำนวน 92 แห่ง และติดตามความเคลื่อนไหว เนื่องจากเข้าข่ายที่อาจถูกสั่งเลิกหรือต้องเลิกตามกฎหมาย จำนวน 160 แห่ง ตามแนวทางการบริหารจัดการงานสอบบัญชี ปีงบประมาณ 2565 กำหนดให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบสอบทานการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ขนาดสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 เรียงลำดับตามจำนวนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มากที่สุด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 389 แห่ง รองลงมา คือ

จังหวัดแพร่ จำนวน 181 แห่ง, จังหวัดพะเยา จำนวน 162 แห่ง, จังหวัดเชียงราย จำนวน 157 แห่ง, จังหวัดน่าน จำนวน 153 แห่ง, จังหวัดลำปาง จำนวน 132 แห่ง, จังหวัดลำพูน จำนวน 103 แห่ง และ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 42 แห่ง ตามลำดับ เมื่อพิจารณากรอบอัตรากำลังในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ที่ 7 จำนวน 8 จังหวัด มีข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษภายใต้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ จังหวัดละ 2 คน ยกเว้นจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน 1 คน โดยพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบทาน คุณภาพงานสอบบัญชีจากข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ เพิ่มเติมจากหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ได้จะส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ให้งานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและได้รับความมั่นใจ จากผู้ใช้รายงานทางการเงินและผู้เกี่ยวข้อง

2. แนวความคิด

จากหลักการและเหตุผลข้างต้น เพื่อให้บรรลุพันธกิจกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่กำหนดว่า “การตรวจสอบบัญชีและควบคุมคุณภาพการสอบบัญชีสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด” จึงขอเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงานในเรื่อง “แนวทางการพัฒนาผู้สอบทานคุณภาพงานสอบ บัญชีในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7” เพื่อให้งานสอบบัญชีของ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีคุณภาพและมาตรฐานการ ปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน อันจะเกิดประโยชน์ให้งานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือและได้รับความมั่นใจ จากผู้ใช้รายงานทางการเงินและผู้เกี่ยวข้อง

3. ข้อเสนอ

3.1 คุณสมบัติของผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี (Engagement Quality Reviews)

3.1.1 ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความ เชี่ยวชาญด้านวิชาการและเทคนิค ดังนี้

(1) ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

(1.1) ระดับผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีควบคุมงานสอบบัญชีและการสอบทานงาน ของตนเองและผู้ช่วยผู้สอบบัญชี

(1.2) ระดับสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ มอบหมายผู้สอบบัญชีระดับสูงที่ดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการพิเศษหรือผู้ได้รับ การคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการพิเศษ

(2) ทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ มอบหมายผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสอบบัญชี ได้แก่ ปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชี หรือ ปฏิบัติงานในกลุ่มกำกับมาตรฐานการบัญชี สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 หรือปฏิบัติงานกองกำกับ

การสอบบัญชีสหกรณ์ หรือและปฏิบัติงานสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี อย่างน้อย 5 ปี เป็นทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีได้

3.1.2 ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีเป็นผู้มีความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรม
ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชานั้น ๆ และไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะครอบครัวที่ใกล้ชิดกับผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชี รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดส่วนบุคคลกับคณะกรรมการดำเนินการและพนักงานของสหกรณ์ โดยกำหนดแนวทางเรื่องความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรม ดังนี้

(1) หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ พิจารณามอบหมายผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ต้องเว้นระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สอบบัญชีของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรนั้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 รอบปีบัญชีติดต่อกัน

(2) หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดทำคำสั่งสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการจัดทำ/เก็บรักษาและปรับปรุงแฟ้มประวัติสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถตรวจสอบความเป็นอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดส่วนบุคคลกับผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชี รวมทั้ง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดส่วนบุคคลกับคณะกรรมการดำเนินการและพนักงานของสหกรณ์

(3) ผู้สอบบัญชี/ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีจัดทำหนังสือยืนยันความเป็นอิสระและการรักษาความลับที่เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อยืนยันว่าผู้สอบบัญชี/ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ได้เข้าใจและได้ปฏิบัติตามนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นอิสระและการรักษาความลับของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และส่งคืนหนังสือยืนยันความเป็นอิสระและการรักษาความลับของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ภายในระยะเวลาที่กำหนด

4.1.3 ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี เป็นผู้ที่มีเวลาเพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่
โดยหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรพิจารณามอบหมายงานสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ในปริมาณที่เหมาะสมหรือน้อยกว่าผู้สอบบัญชีรายอื่น ๆ เพื่อให้ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ทั้งนี้ หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สามารถมอบหมายผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีเพิ่มเติม

4.1.4 ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ต้องจัดการอุปสรรคต่อจรรยาบรรณด้านความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมที่เกิดขึ้น โดยกำหนดแนวทางการจัดการเกี่ยวกับอุปสรรคต่อความเป็นอิสระ ดังนี้

(1) ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีแจ้งให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบ เมื่อพบปัญหาอุปสรรคต่อความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมเกิดขึ้น ดังนี้

(1.1) อุปสรรคที่เกิดจากผลประโยชน์ส่วนตน (Self-Interest Threat) เช่น ทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีมีส่วนได้เสียทางการเงินโดยตรงกับสมาชิกในทีมผู้สอบบัญชีและสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สมาชิกในทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ใกล้ชิดอย่างมีนัยสำคัญกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีค้นพบข้อผิดพลาดที่มีนัยสำคัญจากการประเมินผลงานในอดีตที่เกิดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นต้น

(1.2) อุปสรรคเกิดจากการสอบทานผลงานตนเอง (Self-Review Threat) เช่น ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีที่ตนเองเป็นผู้สอบบัญชี เป็นต้น

(1.3) อุปสรรคที่เกิดจากการเป็นผู้ให้สนับสนุน (Advocacy Threat) เช่น สมาชิกในทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีเป็นตัวแทนขายสินค้าหรือบริการให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร หรือกู้ยืมเงินจากเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

(1.4) อุปสรรคที่เกิดจากความคุ้นเคย (Familiarity Threat) เช่น สมาชิกในทีมผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีมีครอบครัวใกล้ชิดกับบุคลากรของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและทีมผู้สอบบัญชี เป็นต้น

(2) มาตรการป้องกัน และวิธีการปฏิบัติในการจัดการเกี่ยวกับอุปสรรคต่อความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมอย่างเหมาะสม ดังนี้

(2.1) กรณีผู้สอบบัญชี ให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาทบทวนเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

(2.2) กรณีผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาทบทวนเปลี่ยนผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี หรือดำเนินการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรนั้น ๆ แทนผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี

4.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี

4.2.1 ปรีกษาหรือเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญและการใช้ดุลยพินิจที่สำคัญในการวางแผนงานสอบบัญชี การปฏิบัติงานสอบบัญชี และสรุปผลและจัดทำรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีและทีมผู้สอบบัญชี โดยกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอคำปรึกษาหารือ ดังนี้

- (1) งบการเงินมิได้จัดทำตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- (2) นโยบายการบัญชีที่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรใช้ไม่เหมาะสม
- (3) เปิดเผยข้อมูลไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- (4) ไม่เปิดเผยเกี่ยวกับการดำเนินธุรกรรมที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในข้อบังคับ

(5) ไม่เปิดเผยกรณีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปรับปรุง
การดำเนินงาน

(6) การไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ

(7) สถานการณ์เหนือการควบคุมของคณะกรรมการดำเนินการ

(8) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการตรวจสอบหรือเวลาปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

(9) การถูกจำกัดขอบเขตโดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

4.2.2 กำหนดให้มีการปรึกษาหารือในทีมผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีกับทีมผู้สอบทานคุณภาพ
งานสอบบัญชี หรือกับหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือกับผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบ
บัญชี การปรึกษาหารือจะช่วยปรับปรุงกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรในสำนักงาน และเป็น
การสะสมฐานความรู้ สร้างระบบการควบคุมคุณภาพ และเพิ่มระดับความสามารถทางวิชาชีพของ
สำนักงาน

4.2.3 กำหนดจัดทำกระดานทำการประกอบการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ประกอบด้วย

(1) ด้านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เหตุผลความจำเป็น วิธีปฏิบัติทางบัญชี และ
การคำนวณตัวเลข/สูตรการคำนวณ

(2) ด้านผู้สอบบัญชี วิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ถูกต้อง และการคำนวณตัวเลขที่ถูกต้อง

(3) สาระสำคัญและผลกระทบต่องบการเงิน มีแนวทางการพิจารณาความมี
สาระสำคัญของข้อสังเกต

(4) การดำเนินการของผู้สอบบัญชี

(5) ความเห็นของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

(6) ความเห็นผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี

(7) ความเห็นของหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชี

(8) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี

(9) ความเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7

4.2.4 สอบทานเอกสารหลักฐานของงานสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจที่สำคัญ
ของผู้สอบบัญชีและทีมสอบบัญชี ดังนี้

(1) การวางแผนงานสอบบัญชี ได้แก่ สอบทานการประเมินความเสี่ยงในการสอบ
บัญชี แผนการสอบบัญชีโดยรวม และแนวการสอบบัญชี และสอบทานความสอดคล้องระหว่างผลการ
ประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี แผนการสอบบัญชีโดยรวม และแนวการสอบบัญชี

(2) งบการเงิน ได้แก่ สอบทานความถูกต้องของงบการเงิน สอบทานรายการที่มีความสำคัญ สอบทานรายการที่ผิดปกติ/ไม่เกิดขึ้นบ่อย/เกิดขึ้นใหม่ในปีปัจจุบัน สอบทานรายการที่มีความเสี่ยงสูง สอบทานรายการที่มีการจัดทำหนังสือเสนอรายการปรับปรุง สอบทานรายการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน และสอบทานการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

(3) รายงานของผู้สอบบัญชี อาจรวมถึงคำอธิบายของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ งบการเงิน รวมทั้ง สอบทานการแสดงความเห็นต่องบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

(4) สอบทานรายงานผลการตรวจสอบบัญชีได้รายงานข้อสังเกตหรือข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญทุกรายการที่มีในกระดาษาทำการ และเป็นไปตามคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด มีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้

4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี

4.3.1 เกณฑ์การสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ดังนี้

(1) ผู้สอบบัญชีที่รับมอบหมายงานสอบบัญชีเป็นครั้งแรก อย่างน้อย 1 ชิ้น (ผู้สอบบัญชีใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชีครั้งแรก)

(2) ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข การแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง และการไม่แสดงความเห็น

(3) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีรายการที่ผิดปกติ/ไม่เกิดขึ้นบ่อย/เกิดขึ้นใหม่ในปีปัจจุบัน และรายการที่มีความเสี่ยงสูง

(4) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ฟ้องและถูกฟ้องดำเนินคดีในจำนวนเงิน ที่มีนัยสำคัญ

(5) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่มีข้อบกพร่อง/ร้องเรียน/มีข่าวในรอบระยะเวลาปีบัญชีที่

ตรวจสอบ

(6) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ผู้สอบบัญชีได้จัดทำคำขอปรึกษาหารือ

4.3.2 ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี เข้าร่วมประชุมกับทีมตรวจสอบบัญชีในการหารือกันเกี่ยวกับการวางแผนงานสอบบัญชีในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ดังนี้

(1) รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ตรวจสอบ เพื่อทำความเข้าใจในธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและสภาพแวดล้อมของของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร รวมถึงระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานสอบบัญชี

(2) ประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี เช่น ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงที่ยังหลงเหลืออยู่

(3) แผนการสอบบัญชีโดยรวม เช่น ขอบเขตงานของผู้สอบบัญชี สรุปผลการประเมินความเสี่ยงและวิธีการตรวจสอบโดยย่อ ระดับความมีสาระสำคัญ กำหนดการตรวจสอบ และผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ

(4) แนวการสอบบัญชี เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้อง ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบตามสิ่งที่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้การรับรองไว้เกี่ยวกับงบการเงิน และร่วมประชุมทีมตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ผู้จัดทำผลงานขอเสนอขั้นตอนการปฏิบัติงานสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ดังนี้

(1) การวางแผนงานสอบบัญชี

สอบทานการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี แผนการสอบบัญชีโดยรวม และแนวการสอบบัญชี ซึ่งผู้สอบบัญชีได้จัดทำเป็นไปตามกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ดังนี้

(1.1) สอบทานกระดาดำทำการวางแผนงานสอบบัญชี ได้จัดทำไว้ครบถ้วน ประกอบด้วย การวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุน การสแกนธุรกรรมเชิงลึก การประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมภายใน และการรักษาความปลอดภัยสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ มาประมวลผลข้อมูล พ.ศ. 2553 กระดาดำทำการสรุปผลการประเมินความเสี่ยง แผนการสอบบัญชีโดยรวม และแนวการสอบบัญชี

(1.2) สอบทานความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี แผนการสอบบัญชีโดยรวม และแนวการสอบบัญชี ดังนี้

(1.2.1) สอบทานการนำปัจจัยเสี่ยงจากการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและการสแกนธุรกรรมเชิงลึกเป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี และสอบทานการกำหนดวิธีการตรวจสอบครอบคลุมประเด็นความเสี่ยงที่ยังหลงเหลืออยู่ในระดับปานกลางและในระดับสูงที่อาจเกิดข้อผิดพลาดในแผนการสอบบัญชีโดยรวมให้ชัดเจน

(1.2.2) สอบทานวิธีการตรวจสอบในแนวการสอบบัญชีให้สอดคล้องกับแผนการสอบบัญชีโดยรวม และสอบทานความเหมาะสมของการกำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบได้ครอบคลุมผลการประเมินความเสี่ยงที่ยังหลงเหลืออยู่ และสามารถพิสูจน์สิ่งที่คณะกรรมการดำเนินการให้การรับรองไว้เกี่ยวกับงบการเงินได้อย่างครบถ้วน

(2) การปฏิบัติงานสอบบัญชี

ผู้จัดทำผลงาน เสนอขั้นตอนการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีในด้านการปฏิบัติงานสอบบัญชี ดังนี้

(2.1) สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีรายการที่มีความสำคัญ ควรสอบทานว่าผู้สอบบัญชีกำหนดวิธีการตรวจสอบในแนวการสอบบัญชี กระดาษทำการได้จัดทำครบถ้วนสมบูรณ์

(2.2) สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีรายการในงบการเงิน (งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด) ที่แสดงรายการผิดปกติหรือไม่เกิดขึ้นบ่อยหรือเกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบันที่มีความสำคัญ ควรสอบทานว่าผู้สอบบัญชีกำหนดวิธีการตรวจสอบในแนวการสอบบัญชี กระดาษทำการได้จัดทำครบถ้วนสมบูรณ์

(2.3) สอบทานรายการที่มีความเสี่ยงที่ยังหลงเหลืออยู่ในระดับสูง ควรสอบทานว่าผู้สอบบัญชีกำหนดวิธีการตรวจสอบในแนวการสอบบัญชี กระดาษทำการได้จัดทำครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น ลูกหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สินค้า/ผลิตผลค้างนาน สินค้า/ผลิตผลเสื่อมสภาพ การลดราคาสินค้าต่ำกว่าราคาทุน เป็นต้น

(2.4) รายการที่มีการจัดทำหนังสือเสนอรายการปรับปรุงที่มีจำนวนเงินที่มีสาระสำคัญของผู้สอบบัญชี ควรสอบทานว่าผู้สอบบัญชีกำหนดวิธีการตรวจสอบในแนวการสอบบัญชี กระดาษทำการได้จัดทำครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น สหกรณ์ไม่ได้บันทึกบัญชีรับรู้รายจ่ายเงินบริจาคสมทบกองทุนพัฒนาสหกรณ์โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคการเกษตร (ASPL) สหกรณ์ไม่ได้บันทึกบัญชีหนี้สงสัยจะสูญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และสหกรณ์ไม่ได้บันทึกดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ยืม เป็นต้น

(2.5) จำนวนเงินของรายละเอียดประกอบรายการในงบการเงินมีความถูกต้อง ครบถ้วน สัมพันธ์กับงบการเงินและกระดาษทำการ เช่น รายการเงินให้กู้ยืมในหมายเหตุประกอบงบการเงินแสดงรายการเงินให้กู้ยืมเป็นระยะสั้นและระยะยาว ต้องสัมพันธ์กับกระดาษทำการเงินให้กู้ยืมและยอดรวมต้องตรงกับรายการในงบแสดงฐานะการเงิน เป็นต้น

(2.6) วินิจฉัยปัญหาที่ตรวจสอบ ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีจะต้องวินิจฉัยปัญหาที่ผู้สอบบัญชีพบว่าเป็นปัญหาประเภทใด เช่น งบการเงินมิได้จัดทำตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด นโยบายการบัญชีที่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรใช้ไม่เหมาะสม เปิดเผยข้อมูลไม่เหมาะสม/ไม่เพียงพอตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ไม่เปิดเผยเกี่ยวกับการดำเนินธุรกรรมที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในข้อบังคับ ไม่เปิดเผยกรณีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปรับปรุงการดำเนินงาน การไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ สถานการณ์เหนือการควบคุมของคณะกรรมการ

ดำเนินการ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการตรวจสอบหรือเวลาปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และการถูกจำกัดขอบเขตโดยคณะกรรมการดำเนินการ เป็นต้น

(3) สรุปผลและจัดทำรายงานการสอบบัญชี

ผู้จัดทำผลงาน เสนอขั้นตอนการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีในการสรุปผลและจัดทำรายงานการสอบบัญชี ดังนี้

(3.1) สอบทานรายงานของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นต่อการเงินและจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ดังต่อไปนี้

(3.1.1) สอบทานข้อสังเกตที่ได้จากการตรวจสอบว่ากระทบต่อการแสดงความเห็นต่อการเงินของผู้สอบบัญชีอย่างมีสาระสำคัญหรือไม่ กรณีมีสาระสำคัญจะต้องสอบทานว่าผู้สอบบัญชีได้จัดทำเอกสารหลักฐานประกอบการแสดงความเห็นต่อการเงินแตกต่างไม่มีเงื่อนไข (มีเงื่อนไข/ไม่แสดงความเห็นและไม่ถูกต้อง) ไม่ใช่แสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขไว้ครบถ้วน และได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์

(3.1.2) สอบทานวรรคเรื่องสำคัญในการตรวจสอบได้เปิดเผยรายการที่มีความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและต้องใช้ดุลยพินิจที่สำคัญในการตรวจสอบ เช่น รายการประมาณการที่มีความไม่แน่นอนสูงหรือประเด็นสำคัญที่ผู้สอบบัญชีพบในระหว่างการสอบบัญชี ได้สื่อสารให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรไว้อย่างชัดเจน

(3.2) สอบทานรายงานผลการตรวจสอบบัญชีได้รายงานข้อสังเกตหรือข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญทุกรายการที่มีในกระดาษาทำการ ซึ่งผู้สอบบัญชีจะต้องรายงานไว้ในรายงานผลการตรวจสอบบัญชีเป็นไปตามคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด และมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้

4.4 การแบบสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี

ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี ใช้แบบสอบทานการปฏิบัติงานการสอบทานการควบคุมคุณภาพของงานสอบ มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตและระยะเวลาที่ใช้ในการสอบทาน การสอบทานการวางแผนงานสอบบัญชี การปฏิบัติงานสอบบัญชีและรายงานการตรวจสอบบัญชีอย่างครบถ้วน หากผู้สอบทานคุณภาพงานมีความกังวลในความไม่เหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจที่สำคัญ ผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีให้ข้อคิดเห็นเพื่อแจ้งให้ผู้สอบบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม และวันที่การสอบทานคุณภาพงานเสร็จสมบูรณ์

5. ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บุคลากรในแต่ละสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ อาจมีอัตรากำลัง ความรู้และประสบการณ์ งานสอบบัญชีที่ความแตกต่างกันมาก นอกจากนี้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ยังมีหน้าที่รับผิดชอบงาน ให้ความรู้ในการพัฒนาด้านการเงินการบัญชีแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร งานพัฒนาด้านการเงิน การบัญชีแก่วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการจัดทำบัญชีแก่เกษตรกร งานพัฒนา ศักยภาพการประกอบอาชีพโดยใช้ข้อมูลทางบัญชี งานส่งเสริมการจัดทำบัญชีแก่กลุ่มเป้าหมายตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น ทั้งนี้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์แม่ฮ่องสอน เป็นสำนักงาน ขนาดเล็กที่มีข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษภายใต้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด จำนวน 1 คน มีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 42 แห่ง อาจยังคงให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ แม่ฮ่องสอนมีหน้าที่รับผิดชอบการสอบทานการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีเช่นเดิมต่อไป

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีแนวทางการพัฒนาผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี เพื่อให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 มีคุณภาพและมาตรฐาน การปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน อันจะเกิดประโยชน์ให้งานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือและได้รับความ มั่นใจจากผู้ไ้รายงานทางการเงินและผู้เกี่ยวข้อง

6.2 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ในการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี และร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากขึ้น

7. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์มีผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีเพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้สอบบัญชี ปฏิบัติงานสอบบัญชีได้ตามมาตรฐานวิชาชีพสอบบัญชีและข้อกำหนดทางกฎหมายและข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง และรายงานที่ออกโดยผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบนั้น ๆ เป็นที่เชื่อถือและได้รับความมั่นใจ จากผู้ไ้รายงานทางการเงินและผู้เกี่ยวข้อง